

Visselblåsare fyller en viktig roll i samhället eftersom de i regel har tillgång till information om en organisation som inte är tillgänglig för utomstående. De utgör därför nyckelpersoner för att upptäcka och åtgärda oegentligheter.

Visselblåsningens effektivitet som larmfunktion är avhängig av om visselblåsaren vågar rapportera sina misstankar utan repressalier och att hen tror att anmälan tas på allvar.

Mindgears visselblåsartjänst är utformad för att arbetsgivare skall ha möjlighet att motsvara de krav som ställs i Lag (2016:749) om särskilt skydd mot repressalier för arbetstagare som slår larm om allvarliga missförhållanden. Tjänsten är i linje med övriga relaterade nationella lagar. En anpassning har också skett till de krav som ställs i EU:s direktiv 2019/1936 gällande skydd av visselblåsare.

Hur kan larm slås?

Larm kan slås internt eller externt.

Internt larm: Anmälan om allvarliga missförhållanden kan göras internt genom användande av den webbaserade anmälningsfunktionen eller genom andra interna rutiner som organisationen har.

Anmälan kan också göras till arbetstagarorganisationen.

Extern larm: Anmälan kan göras externt genom offentliggörande av uppgifter om oegentligheten om

1. arbetstagaren först slagit larm internt och arbetsgivaren inte vidtagit skäliga åtgärder och i skälig utsträckning informerat arbetstagaren som slagit larm om i vilken omfattning åtgärder vidtagits.
2. det av annan anledning har befogad anledning att befara att interna kanaler inte kommer att fungera.

Anmälan via den webbaserade anmälningsfunktionen kan göras från dator, surfplatta eller smartphone. Genom att all kommunikation sker via en krypterad överföringskanal (Hypertext Transfer Protocol Secure) kan uppgifter lämnas med högsta sekretess som hindrar åtkomst för obehöriga. Data är skyddad från manipulation och avlyssning.

Anmälan kan också göras via andra interna funktioner. Det kan vara i skriftlig form, via e-post, per telefon eller på begäran vid ett personligt möte. Noteras skall att vid anmälan på annat sätt än via webbformuläret finns risk eller är det uppenbart att anmälnans anonymitet inte kan ges.

Anmälan i pappersform till: _____

Anmälan per telefon till: _____

Anmälan vid personligt möte med: _____

Vem kan slå larm?

För att åtnjuta det skydd mot repressalier som lagen föreskriver skall visselblåsaren vara arbetstagare i den organisation som anmälan gäller (företag, offentliga förvaltningar, idrottsklubbar, föreningar). Som arbetstagare räknas även den som utför arbete som tillfälligt inhyrd.

Organisationen kan, om den så önskar, även ge sådana som inte är arbetstagare möjlighet att anmäla oegentligheter via tjänsten. Det som nämns i lagtexten om skydd mot repressalier är i det fallet inte relevant.

Skydd enligt gällande lag gäller inte den som genom att slå larm begår brott.

Om vilka missförhållanden kan larm slås?

Visselblåsaren kan slå larm om det som ses som allvarliga missförhållanden. Dit räknas brott med fängelse i straffskalan eller därmed jämförliga missförhållanden. För att anmälan skall räknas som anmälan som avses i den aktuella lagen, och anmälaren därmed får det skydd som lagen stipulerar, räcker det att anmälaren framför konkreta och grundade misstankar om sådana allvarliga missförhållanden.

Gällande ärenden som gäller förhållanden som inte fyller visselblåsartjänstens syfte rekommenderas att anmälan sker via andra kanaler inom företaget.

Ogrundade och okynnesanmälningar **skall inte** göras.

Vem kan anmälas?

De som genom handlingar eller underlåtenhet skapar allvarliga missförhållanden kan anmälas.

Vilken typ av repressalier kan den som slår larm skyddas från?

Exempelvis:

- a) Avstängning, permittering, uppsägning eller motsvarande åtgärder.
- b) Degradering eller nekad befordran.
- c) Byte av arbetsuppgifter, byte av arbetsplats, lönesänkning, byte av arbetstider.
- d) Nekad fortbildning.
- e) Negativ resultatbedömning eller anställningsreferens.
- f) Åläggande eller tillämpning av någon disciplinåtgärd, reprimand eller annan sanktion, inbegripet ekonomiska sanktioner.
- g) Tvång, hot, trakasserier eller utfrysning på arbetsplatsen.
- h) Diskriminering, nackdelar eller orättvis behandling.
- i) Underlåtenhet att omvandla en tillfällig anställning till en fast anställning.
- j) Underlåtenhet att förnya, eller förtida uppsägning av, ett tillfälligt anställningsavtal.
- k) Skada, inbegripet för personens anseende, eller ekonomisk förlust, inbegripet förlorade affärsmöjligheter och förlorad inkomst.

Skydd av anmälarens personuppgifter

Visselblåsarens uppgifter skyddas efter anmälan i enlighet med de krav som ställs i Offentlighets och sekretesslagen samt i GDPR (General Data Protection Regulation).

Ansvarig för att dessa regler följs är den som är *personuppgiftsansvarig* inom organisationen.

Via den krypterade kanalen kan också en klarläggande kommunikation ske mellan uppgiftslämnaren och utredaren av ärendet. I den kommunikationen skyddas anmälarens anonymitet av anmälnarkoden.

Uppföljning

Efter att anmälan gjorts och uppgifterna bekräftats vara relevanta i ett visselblåsarärende bekräftas inom 7 dagar till den som slagit larm att anmälan tagits emot. Anmälan lämnas därefter till en för uppgiften särskilt utsedd person inom organisationen och beslut fattas om vidare handläggning. Information om hur ärendet följs upp lämnas senast inom 3 månader till den som slagit larm.

Om organisationen begär det utför erfarna och välutbildade utredare hos Mindgear utredningsarbetet enligt särskilda rutiner medan uppgifterna hanteras i säkra ärendehanteringssystem.

Procedur

1. Anmälaren rapporterar anonymt och med skyddad identitet allvarliga missförhållanden eller brott och kommer att få återkoppling för varje steg som tas i hanteringskedjan.
2. Uppgifterna i anmälan bedöms och är det fråga om fall som är relevant för visselblåstjänsten öppnas ett ärende. Anmälaren informeras om att anmälan mottagits inom 7 dagar.
3. Berörd organisation informeras om det inkomna ärendet och det beslutas om utredning skall göras internt av organisationen eller med hjälp av en extern resurs. Om utredning görs internt avslutas ärendet för Mindgears del. Beslutas att utredning skall göras externt inleder Mindgears speciella utredare hanteringen av ärendet. Anmälaren uppdateras om hur ärendet följs upp inom 3 månader.
4. Om Mindgear gör utredning redovisas den för kunden och därmed avslutas ärendet för Mindgears del. Statistikuppgifter redovisas i systemet.
5. Anmälaren informeras om vilka åtgärder som vidtagits och om att ärendet avslutats.
6. 1 månad efter avslutat ärende raderas samtliga personuppgifter från ärendet.